

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ เป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย โดยเป็น 1 ใน 10 อุตสาหกรรมส่งออกที่ทำรายได้สูงสุดให้กับประเทศไทยมานาน จุดเด่นสำคัญ คือ การเป็นศูนย์กลางการค้าอัญมณีของภูมิภาค รวมทั้งความสามารถของช่างฝีมือไทยในการเผาพลอยสี และเจียรไนพลอยที่มีคุณภาพและประณีต ปัจจุบันผู้ประกอบการหลายรายกำลังประสบกับปัญหา การทำตลาดแบบครอบคลุมทุกกลุ่ม ที่ไม่อาจเพิ่มยอดขายหรือทำกำไรได้มากในปัจจุบันอีกทั้งประสบ กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ อย่างมากโดยเฉพาะยอดคำสั่งซื้อที่ลดลงจากในอดีต ทั้งจากการส่งออกสินค้าที่มีข้อจำกัดและจำนวน นักท่องเที่ยวต่างชาติที่หายไป ส่งผลให้ธุรกิจขาดสภาพคล่อง และสูญเสียการจ้างแรงงานที่มีฝีมือไป เนื่องจากการแข่งขันสูงทั้งด้านจำนวนผู้ประกอบการ ด้านขาดแคลนช่างฝีมือ และด้านราคา ดังนั้น ผู้ประกอบการต้องหันมาเจาะกลุ่มตลาดเฉพาะกลุ่มให้มากขึ้น(Niche Market) ที่มีความชอบ แบบเฉพาะ ซึ่งสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะจะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้นเพียงใส่ความคิดความ สร้างสรรค์ การเลือกใช้วัสดุที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และความพิถีพิถันในการผลิตชิ้นงานออกมา จะทำให้ สามารถตั้งราคาได้สูงและทำกำไรต่อหน่วยได้สูงขึ้น อีกทั้งตลาดสินค้าเครื่องประดับแฮนด์เมดกำลัง เป็นที่นิยม ซึ่งคนส่วนใหญ่ชอบความไม่เหมือนใคร (สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับ แห่งชาติ องค์การมหาชน, 2561, น. 1-2) เพราะฉะนั้นสิ่งสำคัญคือการทำความเข้าใจลูกค้า การที่ ธุรกิจให้อยู่รอดได้ต้องมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี ด้านการพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานสินค้า และด้านการพัฒนาการตลาดและการสร้างแบรนด์ เป็นต้น

จังหวัดจันทบุรีตั้งอยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกของประเทศไทย เป็นเมืองที่ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยอาหารทะเลนานาชนิด มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่ง จึงทำ ให้จันทบุรีเป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของประเทศ และจันทบุรียังเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่ สำคัญของประเทศ คือ ศูนย์กลางธุรกิจด้านอัญมณีและเครื่องประดับที่มีชื่อเสียงแพร่หลายไปทั่วโลก เป็นแหล่งรวมช่างฝีมือในการเจียรไนอัญมณี เผาพลอย และทำเครื่องประดับ ซึ่งจังหวัดจันทบุรีถือ เป็นแหล่งผลิตพลอยที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของโลก

ในกระบวนการเจียรไนมีขั้นตอนที่ต้องสูญเสียพลอยจำนวนมากเริ่มตั้งแต่กระบวนการคัด พลอย เพื่อหาพลอยที่เหมาะสมสามารถเจียรไนได้ ตัดแต่งด้วยเครื่องตัดพลอยเอาตำหนิและรอย แตกออก โคนพลอยให้ได้รูปทรง และจีเหลี่ยม เพื่อเจียรไนให้ได้เหลี่ยมเงาที่สวยงาม ซึ่งจากการ

สัมภาษณ์สมเกียรติ สะอาด ช่างเจียรไนพลอยทัวร์มาลีนที่มีประสบการณ์กว่า 20 ปี ได้ให้ข้อมูลว่ามีเศษพลอยที่เหลือจากกระบวนการคัดพลอยและตัดทรงจำนวนมาก ซึ่งตนเป็นช่างทำพลอยทัวร์มาลีนรับซื้อพลอยก้อน ซึ่งเป็นพลอยเนื้ออ่อนค่อนข้างราคาสูง มาปรับปรุงคุณภาพด้วยการเผาและเจียรไนเพื่อจำหน่าย พลอยทัวร์มาลีนมีลักษณะเปราะแตกหักง่าย จึงทำให้มีเศษพลอยที่เหลือจากกระบวนการเจียรไนจำนวนมากไม่เคยนำไปจำหน่าย จึงมีความประสงค์อยากนำเศษพลอยเหล่านี้ไปเพิ่มมูลค่าสามารถเป็นทางเลือกในการผลิตเครื่องประดับได้ (สมเกียรติ สะอาด, 2563, ธันวาคม 10)

ดังนั้นทางวิจัยจึงเล็งเห็นว่าจากความสำคัญและความต้องการข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาเทคนิคการแปรรูปเศษพลอยทัวร์มาลีนเหลือทิ้งจากกระบวนการเจียรไนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยกระบวนการออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เป็นผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมการผลิตและการออกแบบสินค้าใหม่ ๆ เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าของผู้ประกอบการด้านอัญมณีและเครื่องประดับ ที่มีคุณค่าในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ การนำทรัพยากรที่มีอยู่ในจังหวัดเศษพลอยเหลือทิ้งมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจที่กว้างขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาแนวทางการแปรรูปเศษพลอยทัวร์มาลีนเหลือทิ้งจากกระบวนการเจียรไน
2. สร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบเครื่องประดับจากเศษพลอยทัวร์มาลีน

ประโยชน์ของการวิจัย

ด้านวิชาการ

1. ได้องค์ความรู้ในการใช้ในแปรรูปเศษพลอยทัวร์มาลีน
2. เป็นองค์ความรู้ในเรื่องการทำเครื่องประดับจากเศษพลอยทัวร์มาลีนมาใช้ประโยชน์พัฒนาเป็นเครื่องประดับกลุ่มใหม่ที่สร้างรายได้

3. เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากเศษพลอยทัวร์มาลีนเหลือทิ้ง

ด้านนโยบาย

1. ก่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมและธุรกิจด้านอัญมณีและเครื่องประดับ
2. สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ในการบูรณาการงานวิจัย โดยการใช้ประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรมและการใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบในท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ/พาณิชย์

1. ผู้ประกอบการสามารถสร้างเอกลักษณ์ให้ผลิตภัณฑ์จนเกิดความแตกต่างสามารถแข่งขันกับตลาดได้

2. เพิ่มมูลค่าให้วัตถุดิบท้องถิ่นคือพลอยจากจังหวัดจันทบุรี

ด้านสังคม/ชุมชน

1. ส่งเสริมการใช้วัตถุดิบทดแทนและมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์และต่อยอดภูมิปัญญา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเศษพลอยที่ใช้ในโครงการวิจัย คือ เศษพลอยทัวร์มาลีนเหลือทิ้งที่ได้จากกระบวนการเจียรไน ได้แก่ การคัดพลอยก่อนโกนพลอยมีลักษณะเป็นเม็ดและแท่ง การตัดพลอยมีลักษณะเป็นแผ่น
2. การแปรรูปเศษพลอยทัวร์มาลีนผ่านการคิดค้นการแปรรูปด้วยเทคนิคต่างๆ ได้แก่ การเจียรไน การขัดหน้าเรียบ หรือใช้เทคนิคทางวิทยาศาสตร์ร่วมกับวัสดุอื่น เช่น เรซิน ยูวีเรซิน เป็นต้น ร่วมกับช่างเจียรไนในจันทบุรี
3. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคโดยใช้วิธีสุ่มโดยบังเอิญ (Accidental sampling) สุ่มตัวอย่างประชากรจากพื้นที่จังหวัดจันทบุรีตามจำนวนที่ต้องการ พื้นที่ในการเก็บข้อมูลเลือกในแหล่งที่ขายอัญมณีและเครื่องประดับในจังหวัดจันทบุรี คือ นักท่องเที่ยวที่มาบริเวณสถานที่ขายเครื่องประดับจำนวน 200 คน
4. ออกแบบและสร้างต้นแบบเครื่องประดับร่วมกับผู้ประกอบการจำนวน 3 ชิ้นงาน เพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบเครื่องประดับจากความคิดที่เกิดจากจินตนาการของผู้ออกแบบประกอบกับทิศทางแฟชั่นและจากการเก็บข้อมูลผู้บริโภคเครื่องประดับในจังหวัดจันทบุรี
5. สร้างต้นแบบเครื่องประดับที่ผ่านการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน จำนวน 3 ชิ้นงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เศษพลอยทัวร์มาลีน หมายถึง เศษพลอยทัวร์มาลีนที่ใช้ในการวิจัยจะเป็นโทนสีเขียว สีชมพู และสองสีในเม็ดเดียวกัน เป็นเศษพลอยที่เหลือจากการคัดพลอยทิ้ง และเกิดจากกระบวนการเจียรไนพลอยก้อนให้ได้รูปทรงตามที่ต้องการ ผ่านกระบวนการตัดก้อนพลอยหลายครั้งทำให้เกิดเศษพลอยขนาดต่าง ๆ หลายรูปทรง

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

กรอบแนวความคิดของงานวิจัย คือ ศึกษาและพัฒนาเทคนิคการแปรรูปเศษพลอยทัวร์มาลีนเหลือทิ้งจากกระบวนการเจียรไน โดยแบ่งกลุ่มชนิดของเศษพลอยทัวร์มาลีน เช่น เศษพลอยกลุ่ม

คัดพลอย เศษพลอยกลุ่มตัดแต่งทรง เป็นต้น และหาเทคนิควิธีการแปรรูปโดยวิเคราะห์ข้อจำกัดและความเหมาะสมในการนำมาเป็นเป็นเครื่องประดับร่วมกับช่างเจียรระไน และออกแบบพัฒนาเครื่องประดับโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภค เพื่อหาแนวทางในการออกแบบวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับเทรนด์เครื่องประดับและร่วมออกแบบกับผู้ประกอบการ และให้ผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกแบบร่างที่ดีที่สุดเพื่อเป็นแนวทางสร้างต้นแบบเครื่องประดับ จำนวน 3 ชิ้นงาน

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิดในโครงการวิจัย